

Prof. Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A.
Ústav české literatury a komparatistiky FF UK
nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1
e-mail: Josef.Vojvodik@ff.cuni.cz

Oponentský posudek na bakalářskou práci Filipa Nováka *Eva Švankmajerová: proti statusu quo*

Ve své bakalářské práci se Filip Novák zabývá literární tvorbou Evy Švankmajerové, která dosud nebyla předmětem výraznější odborné reflexe (vyjma pozornosti z vlastních surrealistických řad). Proto chce Filip Novák ve své práci, jak sám poznamenává, vymezit a specifikovat místo Evy Švankmajerové v kontextu Surrealistické skupiny a jejích aktivit, ale i nad rámec surrealismu.

V prvních dvou kapitolách seznamuje s tvorbou Švankmajerové před vstupem do Surrealistické skupiny (v roce 1970) a situací v pražské skupině v šedesátých letech a v následujícím dvacetiletí „normalizace“. Švankmajerová se na počátku sedmdesátých let zapojila do „ludikativních experimentací“ Surrealistické skupiny, které její členové pojímali zároveň jako interpretační hry. Filip Novák ukazuje, že přístup Švankmajerové k fenoménu „hry“ – a její vlastní chápání pojmu „hry“ jako jednoho z klíčových pojmů surrealistických experimentů vůbec – se vyznačuje mnohovrstevnatostí, také v tom smyslu, že princip hry je pro ni „katalyzátorem“ imaginace. Dominantní roli zaujímá v tvorbě Evy Švankmajerové erotismus, hra se záměnou ženské a mužské role apod., přičemž významově konstitutivní úhoha zde připadá humoru. Jeho význam pro surrealistické aktivity spočívá, jak Filip Novák zdůrazňuje, jednak v tom, že posiluje soudržnost skupiny, jednak posiluje ne-racionální formy poznání.

Zvláštní pozornost věnuje Filip Novák próze *Jeskyně Baradly*, kterou považuje za autorčino stěžejní dílo. Ukazuje, že významovým jádrem tohoto textu je ambivalence a hra s identitami. Autorka volí, podle Filipa Nováka, mj. strategii prolínání a kombinování stylistických útvarů a specifik češtiny. S tímto principem „prolínání“ a ambivalence se pojí, jak Novák ukazuje, výrazné autorské gesto této prózy. V podstatě jde o varianty principu koláže jako základního principu avantgardních experimentů vůbec.

Domnívám se, že nejosobitější je Švankmajerová tam, kde ve svých textech (zvláště básních) persifluje obsahy, tradovaná témata, představy a klišé reálsocialistické každodennosti, fráze a banality jejího slovníku. Tam se hravým a nápaditým způsobem prolíná její „objektivní humor“ a smysl pro ironii: to také nepochybně tvoří skutečně originální přínos českého surrealismu v éře čtyřicetiletého „budování socialismu“.

Bakalářská práce Filipa Nováka svědčí o velmi dobré obeznámenosti s dějinami českého surrealismu, jeho tvorbou i jeho ideovým zázemím. Především však dokládá promyšlený, sémiotikou inspirovaný metodický a teoretický přístup k textům Evy Švankmajerové, k čemuž patří také kritická reflexe sekundární literatury (i interpretací V. Effenbergera a A. Marenčina).

Navrhuji proto hodnocení **v ý b o r n ě (1)**.